

По случай прѣбиванието си въ Сливенъ, членоветѣ на комисията по кланетата въ 1876 г., а именно *Макгаханъ*, кореспондентъ на „Дейли Нюзъ“, *Скайлеръ* (американецъ) и *Берингъ* (секретарь на английското посолство въ Цариградъ), пожелаха да посѣтятъ и сливенскитѣ училища. Ето що пише самия *Макгаханъ*):

„Въ Сливенъ се намиратъ двѣ голѣми училищни здания и двѣ малки, така щою въ тѣхъ могатъ да се помѣстятъ до хиляда ученика. Женското училище се намира въ единъ новъ, хубавъ дървенъ домъ, съ широка стълба, многобройни голѣми прозорци и сѣнчести дървета, които обикалятъ цѣлото здание“ (визира се днешното основно училище до дома на Мирковичъ).

„Вжтрѣ има осемъ голѣми стаи и двѣ обширни зали, отдѣлени една отъ друга само съ стѣклени прѣгради, събиращи до 400 дѣца. Азъ бѣхъ очуденъ като видѣхъ въ отдалечения кътъ на почти никому непознатитѣ Балкани едно тъй добръ направено училище, съ всичкитѣ му съврѣмenni спомагателни учебни потрѣби: географически, геологически и ботанически таблици. Училището бѣше затворено, но Скайлеръ, до когото се допитаха гражданитѣ, посѣвтва ги незабавно да подкачатъ училищнитѣ занятия. Наистина, на другия день слѣдъ нашето пристигане въ Сливенъ, мжжкитѣ училища бѣха отворени. Разбира се, че ний посѣтихме и тия училища и останахме очудени отъ всичко, каквото видѣхме. Класоветѣ още не бѣха наредени, но ние прѣгледахме висящия на стѣната разписъ на уроцитѣ за миналата година. Цѣлиятъ курсъ напълно отговаряше на исканията на подобно училище. За зла честь, забравихъ да си прѣпиша тоя разписъ, но добръ помня, че въ главното училище имаше шестъ класа, а въ най-главния отъ тѣхъ се прѣподавало: история, геометрия, френски, старославянски и турски езици, европейска литература и книговодство.“

„Въ една стая имаше събрани до 50 кални, окжсани момчета, но Скайлеръ като ги изпита намѣри, че тѣ всичкитѣ умѣятъ да четатъ и пишатъ. Между другото той повика едно осемгодишно момченце, съ блѣскави черни очи, и му продиктува една фраза на български езикъ. Дѣтето съ гордостъ я написа съ руски букви на черната дѣска. Неговиятъ хубавъ почеркъ можалъ би да засрами нѣкого отъ насъ. Слѣдъ това Скайлеръ изпита единъ класъ по география, а други по аритметика и намѣри, че дѣцата сж твърдѣ развити и отговарятъ безъ смущение“ . . .

„Съобщиха ни че въ Сливенъ има двадесетъ учители, въ това число тринадесетъ отъ мжки полъ и седемъ отъ женски. Прѣзъ деня тѣ всички дойдоха при насъ, и ние съ любопитство мислено ги сравнявахме съ педагозитѣ на дру-

¹⁾ Ср. прѣвода на Стамболовъ: Турскитѣ звѣрства. Писма на спец. коресп. Е. Д. Макгаханъ, София, 1880, стр. 140.